

Miten yleistä työuupumuksen esiintyminen on palliatiivisessa hoidossa työskentelevillä terveydenhuollon ammattilaisilla?

Hotus
NÄYTTÖVINKKI®
01/2021

ISSN 2489-9577
verkkolehti
20.01.2021
Hotus.fi

TULOKSET

Työuupumusta saattaa esiintyä palliatiivisessa hoidossa työskentelevillä terveydenhuollon ammattilaisilla

- keskimäärin 17,3 %:lla tutkimuksiin osallistuneista terveydenhuollon ammattilaisista esiintyi työuupumusta.

Työuupumuksen esiintymisessä saattaa ilmetä työyksikkökohtaisia eroja

- yleisintä työuupumuksen esiintyminen oli kotihoidossa (19,6 %) ja vähäisintä saattokodissa (14,2 %).

Työuupumuksen esiintymisessä saattaa ilmetä ammattikohtaisia eroja

- eniten työuupumusta esiintyi sosiaalityöntekijöillä (27 %), toiseksi eniten sairaanhoitajilla (18,6 %) ja vähiten lääkäreillä (15,1 %).
- sairaanhoitajien keskuudessa esiintyi eniten uupumusasteista väsymystä (19,5 %) ja kyynistyneisyyttä (8,2 %).
- lääkäreiden keskuudessa esiintyi vähiten heikentyntä ammatillista itsetuntoa (41,2 %).

Työuupumuksen kokemisessa saattaa ilmetä eroja

- yleisimmin työuupumus ilmeni heikentyneenä ammatillisena itsetuntona (19,5 %).
- toiseksi yleisimmin uupumusasteisena väsymyksenä (17,5 %).
- vähiten kyynistyneisyytenä (6,5 %).

YHTEENVETO

Palliatiivisessa hoidossa työskentelevien terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa esiintyy työuupumusta, joka näyttäytyy yleisimmin heikentyneenä ammatillisena itsetuntona.

Työuupumusta esiintyy enemmän kotihoidossa työskentelevien ammattilaisten keskuudessa kuin saattohoitokodissa.

On tärkeää, että työuupumuksen merkit tunnistetaan ja niihin reagoidaan tarkoituksenmukaisesti. Tämä edesauttaa palliatiivisessa hoitotyössä työskentelevien työssä jaksamista, mikä heijastuu suoraan potilaiden saamaan hoidon laatuun.

TAUSTA

Hoito- ja lääketieteen kehittymisen myötä ihmisten elinajan ennuste on pidentynyt, minkä seurauksena palliatiivisen hoidon tarve on lisääntynyt. Palliatiivisessa hoitotyössä työskentelevät terveydenhuollon ammattilaiset joutuvat alttiiksi monenlaisille haasteille, mikä aiheuttaa fyysistä, psyykkistä ja henkistä kuormittuneisuutta sekä lisää työstä aiheutuvaa stressiä. Mikäli näihin asioihin ei puututa ajoissa, voi riskinä olla työstä johtuva uupuminen¹. Vuonna 2011 tehdyssä tutkimuksessa suomalaisista työssä käyvistä naisista 24 % kärsi lievästä työuupumuksesta ja 3 % vakavasta työuupumuksesta. Vastaavat luvut miehillä olivat 23 % ja 2 %². Työuupumuksesta toipuminen edellyttää työhön liittyvien tekijöiden tunnistamista sekä työntekijän henkilökohtaisten voimavarojen vahvistamista. Hoitamattomana työuupumus voi pitkittyessään johtaa esimerkiksi masennukseen¹.

Työuupumuksen yleisyys palliatiivisessa hoidossa

17%

terveydenhuollon ammattilaisista

19%

sairaanhoitajista

20%

ilmeni useimmiten heikentyneenä ammatillisena itsetuntona

Miten yleistä työuupumuksen esiintyminen on palliatiivisessa hoidossa työskentelevillä terveydenhuollon ammattilaisilla?

 AINEISTO JA
 MENETELMÄT

Näyttövinkki perustuu vuonna 2017 julkaistuun tasokkaaseen järjestelmälliseen katsaukseen*, jossa tarkoituksena oli tarkastella työuupumuksen esiintyvyyttä sellaisten palliatiivisessa hoidossa työskentelevien terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa, jotka hoitavat vähintään 18-vuotiaita potilaita. Katsauksen tulokset perustuvat alkuperäistutkimuksiin (n = 8, yhteensä 1406 terveydenhuollon ammattilaista), joista seitsemässä oli käytetty Maslachin yleisen työuupumuksen arviointimenetelmää, jonka rakenne koostuu kolmesta tekijästä: uupumusasteisesta väsymyksestä, kyynistyneisyydestä sekä heikentyneestä ammatillisesta itsetunnosta⁴. Yhdessä alkuperäistutkimuksessa arvioitiin työuupumuksen esiintyvyyttä. Katsauksen menetelmällinen toteutus on kuvattu yksityiskohtaisemmin alkuperäisessä julkaisussa*. Katsauksen laatu arvioitiin JBI:n järjestelmällisen katsauksen arviointikriteeristöllä**.

 KÄYTTÖ-
 KELPOISUUS
 SUOMESSA

Katsauksen tulokset ovat sovellettavissa suomalaisessa terveydenhuollossa, sillä väestön ikääntyessä palliatiivisen hoidon tarve kasvaa. WHO on arvioinut 30 000 suomalaisen tarvitsevan palliatiivista hoitoa elämänsä loppuvaiheessa³. Jokaisella on oikeus hyvään palliatiiviseen hoitoon. Tätä edesauttaa se, että palliatiivista hoitotyötä toteuttavat terveydenhuollon ammattilaiset voivat hyvin. On tärkeää kehittää ja toteuttaa interventioita, joilla pyritään vähentämään uupumisen tasoa. Terveydenhuollossa työskentelevien tulee olla tietoisia uupumisen yleisyydestä palliatiivisessa hoitotyössä sekä kyettävä tunnistamaan se ja reagoimaan siihen.

Täältä voi saada lisätietoa [työuupumuksesta](#)⁵ ja [palliatiivisesta hoitotyöstä](#)³ Suomessa.

LAATIJAT

Määttä Saija¹, YAMK-opiskelija, sh
Määttä Suvi¹, YAMK-opiskelija, th
Niemelä Eija¹, yliopettaja, TtT
Kiviniemi Liisa¹, yliopettaja, TtT
Tuomikoski Anna-Maria¹, yliopettaja, TtT
Konttila Jenni², tutkija, TtT, sh

¹Oulun ammattikorkeakoulu, ²Hoitotyön tutkimussäätiö

ALKUPERÄINEN JULKAISU

***Parola V, Coelho A, Cardoso D, Sandgren A, Apostolo J.** Prevalence of burnout in health professionals working in palliative care: a systematic review, 1905–1933. Joanna Briggs Institute. 2017. DOI: 10.11124/JBISRIR-2016-003309
 ****Katsauksen laatu:** Tasokas (11/11, JBI: [Checklist for Systematic Reviews and Research Syntheses](#)).

MUUT KÄYTETYT LÄHDEVIITTEET

1. **Ahola K, Tuisku K, Rossi H.** 2018. Työuupumus (burnout). Lääkärikirja Duodecim. 29.6.2018. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00681
2. **Koskinen S, Lundqvist A, Ristiluoma N.** 2012. Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa 2011. THL 2012. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90832/Rap068_2012_netti.pdf
3. **STM.** 2019. Raportteja ja muistioita 2019:14. Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon tila Suomessa. Alueellinen kartoitus ja ehdotuksia laadun ja saatavuuden parantamiseksi. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161396/R_14_19_Palliatiivisen_hoidonjasaattohoidon_tila.pdf
4. **Poghosyan L, Aiken LH, Sloane DM.** 2009. Factor structure of the Maslach Burnout Inventory: An analysis of data from large scale cross-sectional surveys of nurses from eight countries. International Journal of Nursing Studies, 46(7), 894–902.
5. **Työterveyslaitos.** 2016. Vaikuttava työuupumusinterventio. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131651/Vaikuttava_ty%C3%B6uupumusinterventio.pdf?sequence=1&isAllowed=y